

Eläinten mikrobilääkkeiden kulutus väheni useassa maassa

Euroopan lääkevirasto EMA on kerännyt tietoja eläinten mikrobilääkkeiden käyttömäärästä vuodesta 2010 lähtien ESVAC-projektissa (Eurooppalainen eläinten mikrobilääkkeiden kulutuslukuprojekti). Viimeisimmässä, [vuotta 2015 koskevassa raportissa](#), on mukana jo 30 maata, uusimpana Kreikka.

Kulutustiedot perustuvat eläinten mikrobilääkkeiden pakkauskohtaiseen myyntiin, mikä on suhteutettu tärkeimpien tuotantoeläinlajien määrään. Myyntitiedot on pääsääntöisesti saatu lääketukku- ja apteekkien tilastoista. Useilla lääkevalmisteilla kohde-eläinlajeja on useampia, joten tietoja ei saada eläinlajikohtaisesti vaan raportoidaan lääkeryhmittäin ja lääkemuodoittain.

Eläinten määrä huomioitu

Jotta mikrobilääkkeiden kulutusta eri vuosina voidaan vertailla, pitää myynti suhteuttaa eläinten määrään. ESVAC-projektissa käytettävän populaatiokorjausyksikön (population correction unit, PCU) laskennassa on huomioitu tärkeimmät tuotantoeläinlajit sekä maiden välinen eläinkauppa. Seuraeläinten (koira, kissa) lukumäärästä ei ole kattavia tilastoja, joten niitä ei laskuissa oteta huomioon. Vastaavasti tablettien kulutus on vähennetty kokonaismyynnistä, sillä niitä käytetään lähes pelkästään seuraeläimille.

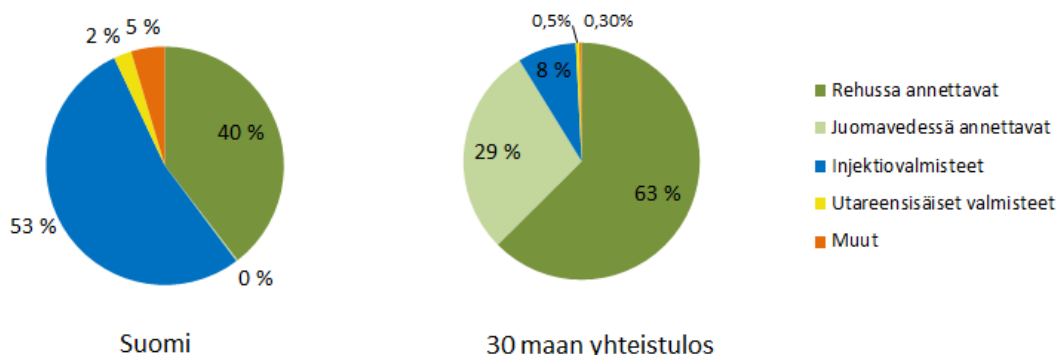
Yksi PCU vastaa noin 1 kg:aa, mutta on syytä muistaa, että se on puhtaasti tekninen yksikkö. Raportissa mikrobilääkkeiden myynti esitetään milligrammoina aktiivista ainetta populaatiokorjausyksikköä kohti (mg/PCU) sekä suhteellisina osuuksina kokonaiskulutuksesta. Yksityiskohtainen kuvaus populaatiokorjausyksiköstä on [ensimmäisessä ESVAC-raportissa](#). Tuloksia tarkastellessa on erityisesti huomioitava, että tuotantoeläinlajien jakauma eri maissa vaihtelee. Kulutustrendejä tulee siksi ennen kaikkea tarkastella maakohtaisesti, mutta maiden väliseltä vertailulta ei voi välttyä.

Kokonaismyynnissä ja antotapojen suosiossa suuri vaihtelu

Maakohtainen kokonaismyynti vaihteli 3 - 434 mg/PCU välillä eli ääripäiden ero oli yli satakertainen. Suomessa populaatiokorjattu kulutus vuonna 2015 oli 20 mg/PCU eli eurooppalaisella mittapuulla meillä käytetään vähän mikrobilääkkeitä tuotantoeläimille.

Yhteistulosten mukaan ylivoimaisesti suurin osa mikrobilääkkeistä annettiin Euroopassa eläinryhmille rehun tai juomaveden mukana (91 %) (kuva 1.). Injektiovalmisteiden osuus oli 8 % ja muiden lääkemuotojen alle 1 %. Suomessa käytetyimpiä olivat injektiovalmisteet (53 %). Ryhmälääkkeiden osuus oli 40 %. Ryhmälääkkeiden osuus Suomessa on lisääntynyt viime vuosina, mutta meillä lääkittiin edelleenkin useimmiten eläinyksilöitä, Euroopassa sen sijaan eläinryhmiä.

Kuva 1. Tuotantoeläinten mikrobilääkkeiden myynti antotavan mukaan Suomessa ja 30 Euroopan maassa vuonna 2015 (EMA/ESVAC 2017). Muut: suun kautta annettavat valmisteet joita ei anneta rehussa tai juomavedessä sekä kohdunsisäiset valmisteet.



Lääkeryhmistä Euroopassa eniten myytyjä olivat tetrasykliinit (33 %), penisilliinit (25 %) ja sulfonamidit (12 %). Suomessa myydyimpiä olivat penisilliinit (46 %), sulfonamidit (23 %) ja tetrasykliinit (21 %).

Kriittisen tärkeät mikrobilääkkeet

Ihmisten lääkinnässä kriittisen tärkeiden mikrobilääkkeiden (WHO:n lista critically important antimicrobials, CIA) eli, 3. ja 4. polven kefalosporiinien, fluorokinolonien, makrolidien ja polymyksiinien myynti vaihteli maiden välillä suuresti. Suomessa niitä käytetään selvästi vähemmän kuin Euroopassa yleensä (Taulukko 1.)

	30 maan tulosten vaihteluväli	Suomi
Kokonaiskulutus	3 – 434	20
3. ja 4. polven kefalosporiinit	0 – 0,6	0,01
Fluorokinolonit	0 – 9,5	0,1
Makrolidit	0 – 29,1	1,1
Polymyksiinit	0 – 34,9	Ei ole koskaan käytetty tuotantoeläimille Suomessa

3. ja 4. polven kefalosporiineja on tuotantoeläimille Euroopassa vain injektiona tai utareen sisäisesti annettavina valmisteina. Euroopassa fluorokinolonit annetaan useimmiten juomaveteen sekoitettuna, makrolidit yleensä rehun tai juomaveden mukana. Suomessa 3. polven kefalosporiineja ja fluorokinoloneja on tuotantoeläimille ainoastaan injektiovalmisteina. Sen sijaan makrolidit annetaan lähes poikkeuksetta ryhmälääkkeinä.

Käyttötietoja hyödynnetään

Myyntitiedot kerättiin nyt kuudetta kertaa yhtenäisellä menetelmällä. Osa maista on hyödyntänyt ESVACin tietoja ja asettanut kunnianhimoisia kansallisia tavoitteita. Esimerkiksi Alankomaissa asetettu 70 % vähennystavoite tuotantoeläinten mikrobilääkkeiden kulutuksessa vuoden 2009 tasoon verrattuna on melkein saavutettu. Myös Saksassa on määrätietoisilla ohjauksella onnistuttu vähentämään kokonaiskulutusta yli 50 % vuoteen 2011 verrattuna.

Yhteistuloksissa 25 maan kokonaiskulutus on vuodesta 2011 vähentynyt 13 %. Kaiken kaikkiaan viidessätoista maassa, Suomi mukaan lukien, kulutus väheni yli 5 % vuosina 2011–2015. Kahdessa maassa kulutus on pysynyt tasaisena ja kahdeksassa lisääntynyt selvästi (yli 5 %).